VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za klášterním tajemstvím, podzemí a historií do Teplé

GPS souřadnice: 49.9672239, 12.8763831

Praktické informace

Délka trasy: 6 km

Obtížnost: Lehká trasa pro děti od 5 let. Trasa vede po rovince, ale je na ní jeden nepatrný kopeček. Kola i kočárky projedou. Pejskům se výlet líbit bude, ale musejí být téměř celou dobu na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Nejrychleji se do Teplé dostanete, když se vydáte po dálnici D6 na Karlovy Vary. Sjedete u Bochova a pofrčíte na Toužim a Teplou. Přibližně 140 km zvládnete za necelé dvě hodiny.

Klášter Teplá: Informace o vstupném a prohlídkách kláštera najdete zde: https://klastertepla.cz/navstevni-provoz.html.

Areál kláštera je otevřen denně od 6.00 do 21.00. Po tuto dobu jsou volně přístupné jak park, tak venkovní prostory celého areálu.

Parkování: U kláštera v Teplé je velké parkoviště zdarma.

Možnost občerstvení: Restaurace hotelu Klášter Teplá hned u parkoviště, která je ale otevřena jen sezónně, v areálu kláštera jsou suvenýry s drobným občerstvením. Ve městě je restaurace hotelu U Nádraží, pizzerie Kuželna a několik obchodů a večerek.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství:
Krsy, Nečtiny, Manětín, Rabštejn nad Střelou, Štědrá, Bochov, Valeč, Plasy, Kralovice, Kožlany, Krakovec, Zbiroh, Kladruby atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

na řece Teplé nedaleko Mariánských Lázní stojí město a klášter Teplá. Už dlouho. Déle než 800 let. Je to místo, ze kterého se vám zatají dech. (Pozor na mdloby!)

Vydejte se s námi tedy na napínavou výpravu, která začíná v tichých chodbách kláštera a provede vás krajinou plnou stop slavných mnichů i rytířů. Cestou zapátráme po skrytých nápisech, povyprávíme si smutné i napínavé příběhy místních obyvatel, řekneme si, proč hodiny na věži ukazují stále jen jeden čas, a provedeme vás po městě, jehož náměstí se nezvykle rozkládá na kopci.

Výlet s tajenkou vznikl s podporou a pomocí Destinační společnosti Postřelí, a je tedy pro všechny zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, naše trasa z tepelského kláštera do stejnojmenného města vás provede od prastarých chrámových věží, které skrývají dávná klášterní tajemství, až do města za kostely, památným stromem a divokými kachnami. Během pátrání se naučíte číst z kamenných erbů a odhalíte, jak se žilo za tlustými zdmi, které musely odolat útokům nepřátel i zubu času.

Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Za klášterním tajemstvím, podzemím a historií do Teplé
POSTŘELÍ
KOSTEL SV. JILJÍ
STROM
RADNICE
SLOUP NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE
KAPLE NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE
Sladovský rybník
KAPLE SV. KŘÍŽE A SV. ONDŘEJE
KŘÍŽ
PANNA MARIE IMMACULATA
Pivovarský rybník
KLÁŠTER
START GL
BRÁNA
MLÝN

Doplňovačka

Vítejte u jednoho z nejvýznamnějších a nejstarších českých klášterů! Nenechte se zmást, že vás vítá budova pivovaru. Později vám vysvětlíme, proč tomu tak je. Zaměřte se na architekturu, tedy na stavení a brány. Jak se vám líbí?

Zanechte vozidlo na parkovišti u kláštera a vydejte se ke krásné vstupní bráně. Byla vystavěna po požáru v roce 1659. Původně jako součást opevnění kláštera.

Najdete na ní nápis? Měli byste, protože vám přinese první písmenko do tajenky.

1. **Opište třetí písmenko v textu pod erbem s parožím.**

Podívejte se na věž kostela a řekněte, kolik je podle ní hodin. Je tomu tak i ve skutečnosti? Pravděpodobně ne.

Čas 11.25, který ciferník na věži ukazuje, hlásí, že se blíží čas oběda. V klášteře se totiž hlavní jídlo dne podávalo přesně v půl dvanácté. Tak aby snad někdo nezapomněl. Hodiny nastavené na pět minut před půl dvanáctou sloužily také jako znamení pro všechny lidi z okolí, poutníky i pocestné, že jsou srdečně zváni ke stolu. Byl to signál, že jsou jim brány otevřené a jídlo je připravené pro každého, kdo má hlad.

My na oběd nejdeme, čeká nás totiž hromada vyprávění. Tohle místo je totiž přímo naládované zajímavými informacemi. Takže nakrmíme hlavně ducha. Jdeme na to. Projděte branou do areálu kláštera.

Napadá vás, kdo, kdy a proč se rozhodl klášter postavit? Za vším stojí muž jménem Hroznata. To je jméno!

Kdo by se tak chtěl jmenovat? Zkuste si to se svým příjmením. Jak vám to zní? Hrozně, že! :)

Přitom to byl úžasný muž, který žil před více než 800 lety.

Šlechtic Hroznata byl bohatý a mocný rytíř. Původně slíbil, že se vydá na nebezpečnou křížovou výpravu do Jeruzaléma. Protože mu však během krátké doby zemřela milovaná manželka i malý syn, cítil velký smutek. I rozhodl se, že svou cestu raději vymění za vykonání dobrého skutku doma v Čechách. Aby získal povolení od papeže, slíbil místo válčení postavit velkolepý klášter, který bude pomáhat lidem a šířit vzdělanost. V roce 1193 proto daroval veškerý majetek řádu premonstrátů a v údolí řeky Teplé nechal postavit první budovy.

Mineme kalvárii s Ježíšem a také obří pumpu. Tady snad museli bydlet obři! Dokážete zapumpovat? A co takhle „pumpnout“ dospělý doprovod o pohlazení a pochvalu, jak jste skvělé, hodné, klidné a vůbec nejlepší děti na světě? To je nade všechny peníze!

Rozlehlému klášternímu areálu vévodí monumentální stavba **kostela Zvěstování Páně** z let 1193 až 1232. Jde o jednu z nejstarších, a navíc neobvykle zachovaných památek na našem území. Fakt je to tu pořádně staré. Jen si vezměte, že úplně první česká věta, o které víme, byla napsaná v roce 1210, tedy v době stavby tohoto svatostánku. Prostí lidé tehdy neuměli číst ani psát, natož počítat. Žili v hliněných chatrčích a živili se hlavně kašemi. A najednou postavili tohle! V románsko-gotickém slohu. Jak ho poznáte? Třeba podle toho, že má kostel velmi tlusté zdi a úzká okna, která nahoře končí obloukem. Lépe to uvidíte z druhé strany od rybníka, kam za chvilku půjdeme.

Podívejte se na portál (zdobený vstup) kostela. Vidíte tři sochy světců? První zleva stojí svatý Augustin se zatočenou biskupskou berlou, pak blahoslavený Hroznata a vedle svatý Norbert s arcibiskupskou berlou. Který se vám líbí nejvíc?

Najděte také pannu Marii, kterou střeží dva andělé.

2. **Jakou barvu křídel má anděl napravo?**

Uvnitř kostela je Hroznatova hrobka. I když se jeho ostatky v průběhu staletí dost „nacestovaly“, nyní jsou konečně uloženy zde.

Zajímavé je, že Hroznata nakonec nezemřel klidnou smrtí v klášteře, ale jako vězeň loupeživých rytířů. Odmítl totiž za sebe zaplatit výkupné, aby peníze zůstaly klášteru. Vykoupení jeho mrtvého těla bylo i tak drahé, vyvažovalo se prý zlatem. Živý by však byl podstatně dražší.

Až si kostel prohlédnete, obejděte celý areál. Rozjímejte a zkuste si představit, jak to tady vypadalo v jednotlivých staletích.

A cestou zkuste najít dalšího kamenného Hroznatu i se stavbou kláštera v ruce.

O pár metrů vedle objevte u sekretariátu opatství tři strašidelné kamenné obličeje s vyplazeným jazykem.

Vyberte si jednu tvář, zatvařte se jako ona a vydržte s tímto výrazem dojít beze smíchu až do průchodu k podobizně spisovatele, politika, básníka, … Prostě pilného všeználka jménem Johann Wolfgang Goethe. Vzpomenou si rodiče, kterou slavnou knihu napsal? Bylo jich samozřejmě víc, ale my máme na mysli tu, která začíná slovem *UTRPENÍ*…

S Goethem si ovšem lidé nejvíce spojují veršovanou tragédii *Faust*. Psal ji s přestávkami po celý svůj život. Přestože 12 000 veršů poctivě přečetlo asi jen málo vytrvalců, pronikl s ní do maturitních otázek. Vida, jak nám kvůli Johannu Wolfgangovi původně středověká legenda o učenci Faustovi, jenž zaprodal svou duši peklu, dodnes komplikuje život.

Tento slavný německý učenec měl ke klášteru velmi blízký a přátelský vztah. Během svých častých pobytů v nedalekých Mariánských Lázních ho mnohokrát navštívil a našel v něm místo, které mu nabízelo klid i vědecké vyžití. Cesta sem mu vždy trvala tři hodiny. Ale nelitoval. Goethe byl z kláštera nadšený především kvůli jeho obrovské knihovně a sbírkám minerálů. Jako vášnivý přírodovědec zde trávil dlouhé hodiny studiem hornin a rostlin, o které mohl v okolí Teplé zakopnout či je utrhnout.

Obcházíme klášter tak, že ho máme po levé ruce.

Během středověku se toto místo stalo duchovním i hospodářským centrem celého kraje. Klášter přečkal i drancování za husitských válek. Rozkvetl v barokní éře, kdy zde v 18. století působili slavní architekti jako třeba Kryštof Dientzenhofer. V té době získal svou honosnou podobu a megaknihovnu.

Klášterní knihovna v Teplé je skutečným světovým unikátem. Po pražském Strahově jde o druhou největší historickou klášterní knihovnu v celém Česku. Je to místo, kde se zastavil čas a kde na policích odpočívá vědění nashromážděné za více než osm set let.

Informační materiály tvrdí, že tu mají přes sto tisíc svazků a mnohé jsou nepopsatelně vzácné. My je nepočítali, vzácnost neposuzovali…

Mezi největší poklady patří takzvané *inkunábule*, což jsou prvotisky vydané před rokem 1500, tedy v úplných začátcích knihtisku. Ještě vzácnější jsou rukopisy psané ručně na pergamen.

Zkusili jste někdy ručně opsat na papír nějakou knihu? Ideálně seříznutým husím brkem, které musíte co chvíli namáčet do kalamáře? Nejspíš ne. Ani to nedělejte. I tak si jistě umíte představit, co to dalo strašlivé práce.

Jakou knížku máte nejraději vy? Myslíte, že byste ji v této knihovně také našli? Máme takový smutný dojem, že naše oblíbené *Děti z Bullerbynu* od Astrid Lindgrenové tu asi nemají. Přitom je to poklad nad poklady. :)

Významným obdobím byl pro klášter i začátek 19. století. Pod vedením opata Karla Kašpara Reitenbergera se mniši zasloužili o vznik Mariánských Lázní. O těch si budeme vyprávět asi za 20 minut cestou k městu.

Klidné časy kláštera přerušila druhá světová válka. Nebylo mu lehko, protože se nacházel v oblasti Sudet, kterou ovládli nacisté. K posvátnému místu se chovali bez sebemenší úcty. Hned na začátku války nad klášterem převzali úplnou kontrolu, čímž téměř zastavili běžný život řeholníků.

Nacisté využili rozlehlé budovy pro své vlastní kruté plány. V rámci tajného projektu Lebensborn *zde mimo jiné zřídili domov pro rodičky hrdinů. O co šlo? Chtěli vychovat generaci dětí s takzvaným čistým árijským původem, které měly v budoucnu vládnout světu. Do kláštera proto umisťovali vybrané blonďaté, modrooké a velmi zdravé mladinké ženy. Těm přiřadily německé tatínky budoucích robátek. Také pečlivě vybrané. A bylo. V utajení se zde pro Říši rodily modrooké a blonďaté děti. Bylo to velmi smutné místo, protože tyto děti byly často hned po narození zapsány pod speciálními jmény a odváženy k adopci do rodin nacistických důstojníků. Mnohé z nich nikdy nezjistily, kdo byli jejich skuteční rodiče.*

Děti, buďte rády, že jste tu dobu nezažily. Představte si, že byste se narodily úplně jiné mamince a vychovával vás někdo jiný! Že by to nebylo špatné? Ale FUJ! To si žádná maminka nezaslouží. Ani ta sebehorší.

Nejtemnější kapitola byla napsána po válce v roce 1950. Zasáhla komunistická moc, která věřící neměla v lásce. Mniši byli uvězněni nebo odvezeni do internačních táborů. Velmi podobný příběh se odehrál ve většině klášterů po celé zemi. (K tomu v Bílé Vodě také vede jeden z našich výletů s tajenkou. Pokud by vás toto téma zajímalo, píšeme tam o něm více.)

Roku 1952 do areálu vtrhla Československá lidová armáda, která klášter proměnila v kasárna. Vojáci se k historickým budovám chovali velmi nešetrně. Vzácné sály přepažovali zdmi, v chodbách parkovali techniku. Mnoho uměleckých děl bylo nenávratně zničeno nebo rozkradeno. Armáda klášter opustila až v roce 1978. Zanechala ho v katastrofálním stavu se zdevastovanými střechami a propadlými stropy. Vzácnou knihovnu se podařilo zachránit jen zázrakem.

Světélko naděje se nesměle rozblikalo až po sametové revoluci v roce 1990, kdy se premonstráti mohli do svého domova konečně vrátit. Budovy byly v tak hrozném stavu, že se rekonstrukce zdála být téměř nemožná. Bylo to na buldozer… Ale díky nesmírnému úsilí řádu, státním dotacím i fondům Evropské unie se postupně podařilo areál opravit a znovu otevřít veřejnosti. Dnes je klášter opět živým kulturním a duchovním místem, kde se konají bohoslužby, koncerty, výstavy a prohlídky.

Je tu tak pěkně, že se nám skoro zachtělo vstoupit do kláštera… Jak by se vám, děti, líbilo, kdyby vám maminka zmizela za zdejšími zdmi a nechala vás napospas tatínkovi nebo jiným příbuzným?

Areál obcházíme po pěšině tak, že ho máme po levé ruce. Dostaneme se ke **klášternímu mlýnu**, o kterém jsou první záznamy už z roku 1467. Mniši byli velmi šikovní hospodáři a věděli, jak využít sílu vody. Nejenže ve mlýně mleli obilí na mouku, ale voda z náhonu poháněla i další stroje. Dnes si u mlýna můžete prohlédnout moderní repliky vodních kol a vyzkoušet si, jak se voda přelévá z koryta na koryto.

Znáte nějakou pohádku, básničku nebo písničku o mlýně? Tak schválně! Na kolik si vzpomenete?

Tohle vám maminka zpívala, když jste byli úplně malincí.

Kolo, kolo mlýnský,

za čtyři rýnský,

kolo se nám polámalo,

mnoho škody nadělalo,

udělalo bác!

Víte, jak to bylo dál?

Vezmeme si hoblík, pilku…

Můžete si zahrát na batolata a hru si znovu zahrát. Nebo radši ne. Spíš si zahrajeme na badatele. Kdo má ale chuť vrátit se do dětství, tomu určitě nebráníme. Prarodiče by ale měli zvážit, zda se po *BÁC!* dokážou zvednout… :)

Stále obcházíme areál kláštera. Ten je velký, co?

Obklopuje ho obrovský park s rybníkem, který má rozlohu patnáct hektarů. Mniši ve své zelené oáze pěstovali vzácné stromy a rostliny, o které pečoval i slavný astronom a kněz Alois Martin David.

Pojmenujte alespoň tři květiny a tři stromy, co právě vidíte.

Kněz David v klášteře vybudoval jednu z prvních hvězdáren v Čechách a přesně změřil zeměpisnou polohu mnoha českých měst.

Ano, slyšíte dobře, skutečně zde existovala jedna z nejmodernějších hvězdáren své doby. Alois nebyl jen obyčejný kněz, byl to matematický génius a jeden z nejlepších astronomů v celé Evropě. Dokonce se později stal ředitelem slavné hvězdárny v pražském Klementinu. Nejdůležitější objevy ale začal dělat právě tady. Klášterní hvězdárna nebyla jen nějaká malá pozorovatelna, ale skutečné vědecké pracoviště vybavené drahými přístroji, které nechal klášter dovézt až z dalekého Londýna a Vídně. Alois si pro své dalekohledy nejdříve upravil jižní věž kláštera, později nechal v zahradě postavit speciální dřevěný altán s pohyblivou střechou, aby mohl sledovat hvězdy v širém okolí. Podle hvězd dokázal s neuvěřitelnou přesností vypočítat, kde přesně Teplá na zeměkouli leží, což bylo tehdy klíčové pro tvorbu prvních

pořádných map našich zemí.

Hledáme Hroznatův strom. Kdo u něj bude jako první? Poznáte, o jaký druh dřeviny se jedná?

Hroznatova lípa je pojmenovaná… No, po kom asi? Kdo si vzpomene?

Najděte cedulku *Památný strom.* Je na něm zvíře. Podívejte se na jeho přední nohy.

3. Kolik drápů napočítáte?

Tento prastarý strom roste v těsné blízkosti klášterních zdí. Podle starých pověstí je jeho osud pevně spjat se založením areálu. Vypráví se, že právě pod korunou této lípy si unavený šlechtic Hroznata odpočinul, když hledal nejlepší místo pro stavbu kláštera. Právě zde prý měl sen nebo vnuknutí, které mu potvrdilo, že údolí řeky Teplé je tím pravým místem, kde má splnit svůj slib a vybudovat premonstrátským mnichům domov.

I když vědci, kteří se zabývají stromy, odhadují věk současné lípy na přibližně 400 až 500 let, neznamená to, že by byla pověst vymyšlená. V minulosti bylo běžným zvykem, že když původní posvátný strom dožil, lidé na stejném místě zasadili nový, často vypěstovaný ze semínka toho starého. Tímto způsobem se tradice předávala dál z generace na generaci.

Tato lípa velkolistá je skutečným přírodním obrem. Její kmen je úctyhodně mohutný a pokroucený, s obvodem kolem 800 centimetrů. Abyste ji, děti, mohly celou obejmout, muselo by se vás chytit za ruce alespoň… Kolik asi? Zkuste to!

Ještě chvilku se parkem kochejte, ať si ho užijete. Kdo má rád Ježíška, měl by juknout na křížovou cestu. Stojí na ní 14 soch, které připomínají příběh smrti Ježíše Krista. Než je sochař Václav Gatarik vytvořil, trvalo mu to více než dva roky. Nebo obdivujte kostel z druhé strany. Až tak učiníte, stezka vás odvede zpátky na parkoviště.

Premonstráti žili ve zdejším klášteře od 12. století. Nepřetržitě. Kromě komunistických let ve 20. století.

Když si odmyslíte těch 40 roků, kolik staletí zde věřící pobývali?

Tipnete si, kolik premonstrátů tady žije teď? Přesně pět! :) Jak tu stačí poklízet? Čert ví!

Vyjdeme ven z areálu a po cyklostezce se vydáme doprava směr město.

Než dojdeme k říčce Teplé a pak k altánku, máme pro vás ještě vyprávění o založení Mariánských Lázní, které jsou odsud vzdáleny jen 15 km. I v tom totiž měli „prsty“ zdejší mniši.

Vše začalo v hlubokých a neprostupných lesích, kde vyvěraly prameny s podivnou chutí. Mniši o nich věděli už ve středověku a využívali je k léčbě nemocných bratří. Místo však bylo velmi nehostinné, plné bažin a močálů, kterým se lidé raději vyhýbali. Zlom nastal až na konci 18. století, kdy v klášteře působil lékař Johann Josef Nehr. Ten byl přesvědčen o zázračné moci zdejší vody a začal provádět první vědecké rozbory pramenů.

Nejdůležitější postavou založení lázní se však stal opat Karel Kašpar Reitenberger. Ten uvěřil doktoru Nehrovi a rozhodl se, že na nehostinných klášterních pozemcích vybuduje moderní lázeňské město. Byl to velmi riskantní plán, protože vysoušení bažin a stavba domů uprostřed divočiny stály obrovské množství peněz.

Opat Reitenberger pozval do bažin slavného zahradního architekta Václava Skalníka, který dostal za úkol proměnit divokou přírodu v elegantní parky. Dokázal neuvěřitelnou věc! Skutečně bažiny vysušil a vytvořil nádherné kolonády a sady, které dnes obdivují turisté z celého světa. Rychle se dostavil úspěch a do Mariánských Lázní začala jezdit evropská šlechta i umělci.

Klášter v Teplé byl majitelem pozemků, investorem všech staveb a jeho mniši těmi, kdo lázně vědecky i organizačně stvořili. Přestože byl opat Reitenberger nakonec spolubratry poslán do vyhnanství, jeho dílo přežilo a Mariánské Lázně se staly jedním z nejkrásnějších měst v Evropě.

Inu, pro dobrotu na žebrotu…

Přecházíme vodní toky a říčku Teplou. Voda byla pro klášter nesmírně důležitá, ale také zrádná.

V podzemí kláštera v Teplé se ukrývá technický unikát, který vymyslel slavný architekt Kryštof Dientzenhofer. Areál stojí na velmi vlhkém místě. Proto bylo nutné vymyslet způsob, jak základy budov udržet v suchu a jak odvádět vodu pryč, aby

zdi nezačaly plesnivět nebo praskat. Pod zemí se nachází rozsáhlá síť zděných chodeb, kterým se říká štoly. Fungují jako důmyslný odvodňovací a kanalizační systém. Jejich hlavním úkolem je sbírat podzemní i dešťovou vodu a odvádět ji bezpečně pryč z areálu. Díky tomu, že jsou štoly prostorné, nesloužily jen k jímání a „vyhánění" vody, ale také k větrání. Průvan v podzemí totiž pomáhal vysoušet základy a spodní části stěn, což zajišťovalo, že klášter zůstal po staletí pevný a zdravý. Žasneme, protože je tento systém dodnes funkční. V určité dny se do něj můžete s průvodcem a baterkou dokonce podívat.

Během druhé světové války a později, když v klášteře sídlila armáda, se na tento systém téměř zapomnělo. Chodby se začaly zanášet bahnem a odpadky. To bylo pro klášter velmi nebezpečné, protože když voda přestala správně proudit, hrozilo, že se základy poškodí a budovy začnou praskat. Nebo se rovnou zřítí. Teprve po návratu mnichů v devadesátých letech začala mravenčí práce na čištění a opravách těchto temných chodeb. Dnes je část podzemí vyčištěna a osvětlena, takže se tam můžete vypravit na speciální prohlídku a na vlastní oči vidět, jak precizně mniši skládali kámen ke kameni, aby vytvořili dílo, které bez elektřiny a moderních strojů funguje spolehlivě už stovky let.

Kdo má doma vlhko, může se poučit.

Jdeme na hledací úkoly. Už jste u altánu?

Najděte očima **sochu Panenky Marie** na druhé straně silnice. Všimněte si, že má u nohou hada.

Pročpak tam asi je? Věděl by někdo?

Zeměkoule pod nohama Panny Marie představuje celý náš svět. Had, který se kolem ní plazí, je odpradávna symbolem zla, lži a pokušení. Určitě znáte příběh o Adamovi a Evě v ráji. Byl to právě had, kdo je navedl, aby porušili pravidla. A ke všemu konzumací ovoce, tedy zdravé stravy! Jak měli tušit, že jde o lest! Vás přece doma také nutí jíst ovoce. A nikdo vás za to z domácího ráje nevyhání.

Ovšem ve starém umění had představuje všechno špatné, co se na světě děje.

Kolem hlavy má Marie 12 drobných prvků.

4. Jak se nazývají poletující předměty?

Šlapeme dále. Před námi je další altánek. A také venkovní posilovna a kříž.

Jakou barvu má Ježíš? Máte nějakou takovou barvu na sobě? Dotkněte se jí a zvolejte: „Já jsem ale zlaté dítě!"

Najděte na podstavci kříže letopočet.

Obejděte sloup a najděte další letopočet. Proč je jiný? Na tuto otázku odpoví nápis nad ním.

5. Opište slovo nad letopočtem.

Další zastavení patří krásné bílo-růžové kapličce. Než se k ní dostaneme, máme pro vás hned několik hledacích úkolů.

Najděte napravo domy, které vypadají jako barevná mašinka.

Najděte nalevo letadélko s vrtulkou.

Nalevo hledáme i mříže v oknech, které jsou vyboulené kvůli květníkům.

Kdopak najde na tabuli napravo včelku?

A kdo nalevo pumpu? Je větší, nebo menší než ta u kláštera?

Došli jsme ke kapli!

Kaple Nejsvětější Trojice je malá, ale hodně vzácná. Vypadá jako bílá hvězda. Postavil ji slavný stavitel Kryštof Dientzenhofer, což byl ve své době něco jako velmi populární architekt. Navrhl ji tak šikovně, že i když je malá, díky světlu a vysokému stropu máte uvnitř dojem, že je mnohem větší. Dříve se jí říkalo špitální kaple. Stála totiž hned vedle nemocnice pro chudé, o které se starali mniši z blízkého kláštera.

Když se na kapli podíváte pořádně, uvidíte, že má tvar kříže a uprostřed osm stěn.

Před lety to byla skoro zřícenina, měla rozbitá okna a opadanou omítku. Lidé ji ale dokázali opravit, takže dnes zase vypadá jako nová a konají se v ní koncerty nebo svatby.

Spočítejte, zda má opravdu 8 boků. Nám se to nějak nezdá… :)

Odbočka navíc:

*Kdo by si chtěl udělat odbočku ke **kapli svatého Kříže a Ondřeje**, může. A to právě z tohoto místa. Je totiž moc hezká. Dostanete se k ní uličkami doleva stále vzhůru.*

Je pojmenovaná po Ondřejovi, což je mimochodem stejné jméno, jaké nosí hlavní strůjce výletů s tajenkou v Postřelí pan Fábera. :)

Tahle kaple je trošku mladší než ta u špitálu. Postavili ji v letech 1768 až 1769, tedy v době, kdy už baroko pomalu končilo. Zajímavé je, že postupovali podle plánů jiného slavného architekta z téže rodiny – Kiliána Ignáce Dientzenhofera.

Kaple stojí na kopci, kterému se dříve říkalo Spielberg. Se slavným režisérem filmů o Indianu Jonesovi a Jurském parku či o roztomilém E. T., mimozemšťanovi, co chce domů, ale tento kopec nemá nic společného. :) Je odtud ovšem hezčí výhled než z kina a místo působí velmi klidně.

V historii se v kapli střídali různí věřící. Před mnoha lety ji dokonce jako svou modlitebnu používala pravoslavná církev. Dnes už je ale svatostánek uvnitř prázdný, protože se staré vybavení bohužel nedochovalo.

Jakoukoli (a je jich tady opravdu hodně) Pivovarskou ulicí směrem doleva dojdeme do **Parku přátelství**.

Co nás zaujalo, byly desítky divokých kachen, které zde poletovaly a posedávaly. Všude! Na hřišti, u domů i na vodě.

Věděli byste, čím se liší kačer od kachny? A proč tomu tak je?

Kačer je vždy barevnější *než jeho nápadnice. Má modrozelenou hlavu a na krku bílý proužek. Samička je celá hnědavá, jen při letu se její křídla zbarvují lehce do modra. Proč na kačenčích holkách příroda tolik šetřila? Z prozíravosti. Chtěla, aby byly nenápadné, když sedí na vajíčkách. Kačer, který má za úkol případné útočníky od hnízda odlákat, naopak vidět být musí. Pěkný je i kvůli tomu, aby padl do oka co největšímu počtu kačenek a ty s ním díky tomu měly co nejvíce káčátek. Emancipace prostě ještě v kachním světě neproběhla.*

Obejdeme rybník tak, že ho máme po pravé ruce Pak se vydáme rovně za nosem směrem do centra. Cestou si můžete doplnit zásoby pití a jídla. Ano, je to tak, blížíme se k polovině dnešního výletu.

Přejdeme Sokolovskou a vezmeme to kolem garáží doleva. Pak to mezi žlutým a zeleným panelákem zalomíme na cestu, která vede vzhůru doprava. A pak po hlavní doleva. Když to popletete, nic se neděje. Všechny cesty nahoru prostě vedou na **Masarykovo náměstí**.

Najdete budovu **radnice**? Je to okrová budova s vysokou mansardovou střechou. To je taková ta střecha, která má v sobě ještě další patro. Uprostřed střechy je malá ozdobná věžička. Vidíte ji? Zamávejte jí a zavolejte: „Cink, cink!“ Třeba vám odpoví. :)

A v přízemí radnice je městské infocentrum, kam si můžete zajít pro rady, tipy nebo místní suvenýry.

Najdete někde poblíž znak města? Ve zlatém štítě má tři páry jeleních parohů.

6. Co je nad parožím?

V nejcentrovatějším centru stojí **kostel svatého Jiljí**. Je to takový mladší a menší brácha obrovského klášterního kostela. Byl postavený v barokním slohu, který je plný ozdob, kudrlinek a barevných maleb na stropě. Po velkém požáru v roce 1794, který zničil téměř celé město, museli lidé kostel opravit. Tehdy k němu přistavěli takzvané ambity, což jsou kryté chodby s klenbami, co vypadají jako tunely s okny.

A jdeme zase objímat stromy. Na teplo našich náručí čeká **Tepelský dub**, který najdete v parčíku hned vedle kostela. Od roku 2013 je přísně chráněný jako památný strom, protože jde o vzácný druh – takzvaný dub letní sloupovitý. Na rozdíl od

běžných dubů rostou jeho větve strmě vzhůru, takže strom vypadá jako vysoký štíhlý válec. Dosahuje výšky 24 metrů a obvod jeho kmene je úctyhodných 371 centimetrů. Což znamená, že byste, milé děti, musely mít ruce mnohem delší než opice, abyste ho zvládly obejmout. Zkuste to!

Který strom je tlustší? Tento, nebo ten u kláštera?

Spočítejte lvíčkovi u stromu drápky. Má jich stejný počet jako ten minulý?

Vidíte někde poblíž okrový dům, na kterém jsou obrázky lodiček? Ano? Tak to kolem něj nasměrujte z kopce.

Nalevo minete šedobílou budovu bývalé školy.

Na její západní stěně najděte znak s iniciálami opata Karla Kašpara Reitenbergera. Je na něm opět paroží. Něco ale chybí… Co to je?

Kolem školy projdeme k poslední dnešní historické památce – ke **sloupu Nejsvětější Trojice** z roku 1721. Je to dar od Zachariáše Adalberta von Hitterna, místního rodáka, který se vypracoval na vysokého úředníka ve Vídni a chtěl rodnému městu poděkovat za svůj úspěch.

Jdeme hledat jednotlivé svaté. Je jich tady požehnaně!

V nejnižší části na balustrádě (ozdobném zábradlí) stojí tři postavy. Prvním „kameňákem“ je blahoslavený Hroznata, zakladatel tepelského kláštera. Jak ho poznáte? Podle brnění. Vypadá jako rytíř. Vedle něj je svatý Jan Nepomucký s hvězdami kolem hlavy.

7. Kolik hvězdiček napočítáte?

O něco výše spatříte na samostatných podstavcích uprostřed sloupu další trojici. Svatý Václav je zobrazen jako kníže v plášti s praporem a štítem, na kterém je orlice. Svatý Florián je římský voják, který z vědra vylévá vodu na hořící dům, a svatý Leopold, patron Rakouska, má na sobě knížecí plášť s kožešinou a v ruce drží model kostela.

Chytneme se modré turistické značky Skokovské stezky a vracíme se ke klášteru. Sypeme se z kopce. Povedou nás nejprve Lidická a pak Žižkova ulice. Potom Nádražní, která ovšem vede kolem letiště… Ba ne, děláme si legraci.

Kolem jaké trati pochodujeme, když se ulice jmenuje Nádražní? :)

Nejprve ale v ulici Lidické objevte dům obrostlý přísavníkem. (To je ta plazivka, co se umí přisát na stěny.)

Teď žluto-bílé stavení, které má úplně křivé zdi.

A ve finále rovněž napravo dům, který má vrata opravdu hodně hluboko ve zdi.

Pokud je mezi vámi nějaký bystrozraký, jistě najde i podkovu nad dveřmi okrového domu.

Nalevo mineme barevnou budku místní putyky a před mostem přes Teplou si vyzvedneme na tabulce s názvem řeky a číslem poslední dnešní písmenko.

8. Opište první číslici.

Křepce přehupkáme most a hned za ním odbočíme do Žižkovy ulice, která nás přivede až k nádraží. Od něj už to máme ke klášteru jen 2 km.

Při cestě zpět míjíme Sladovský (nalevo) a Pivovarský (napravo) rybník.

***Pivovarský** rybník, který je větší, sloužil nejen jako zásobárna vody k výrobě piva, ale v zimních měsících se z něj také těžil led. Proč? Protože neexistovaly chladnice ani mrazáky. Takže pomáhal chladit mladinu a uchovávat hotové pivní moky v hlubokých klášterních sklepích. **Sladovský** rybník měl zase klíčovou roli při namáčení ječmene během procesu výroby sladu. Čistá stojatá voda pomáhala zrnu správně vyklíčit. Oba rybníky jsou dodnes propojeny soustavou kanálů a struh. Je opravdu „vymakaná“. Dokazuje technický um barokních stavitelů, kteří dokázali vodu z okolních kopců vést přesně tam, kde byla v klášterním areálu zrovna potřeba. Zajímavostí je, že kromě pivního užitku sloužily tyto nádrže i k chovu ryb, které tvořily důležitou součást jídelníčku mnichů. Zejména se bez pojídání němých tvorů neobešli v období*

náboženských půstů.

Mniši v klášteře vařili pivo pravděpodobně od 12. století. Jejich zlatavé výtvory byly v kraji velmi oblíbené, což bylo náramně dobře. Pivo pomáhalo vydělat peníze na provoz celého kláštera. Alkohol tak doslova prospíval duchovnímu životu a vzdělanosti. I když se po něm hloupne…

Pivovar byl obrovský a v dobách největší slávy se v něm uvařilo tolik piva, že by to naplnilo tisíce sklenic ročně. Jeho budovy ale měly velkou smůlu, protože několikrát vyhořely. Mniši je museli znovu a znovu pracně opravovat. Nejhorší rána přišla v časech, kdy klášter obsadila armáda. Vojáci se rozhodli, že pivovar už nepotřebují. Říká se, že tehdejšímu veliteli vadil ve výhledu z okna vysoký pivovarský komín, a tak nechal celou stavbu odstřelit dynamitem. Dnes z budovy pivovaru téměř nic nezbylo… Bohužel.

To ale neznamená, že si zde tatínkové, dědečkové, babičky či maminky nemohou pivo koupit. A vám limonádu. Však si ji zasloužíte!

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Z tajenky na vás kouká jméno muže, bez kterého by klášter nevznikl. A dá rozum, že ani tento výlet. :)

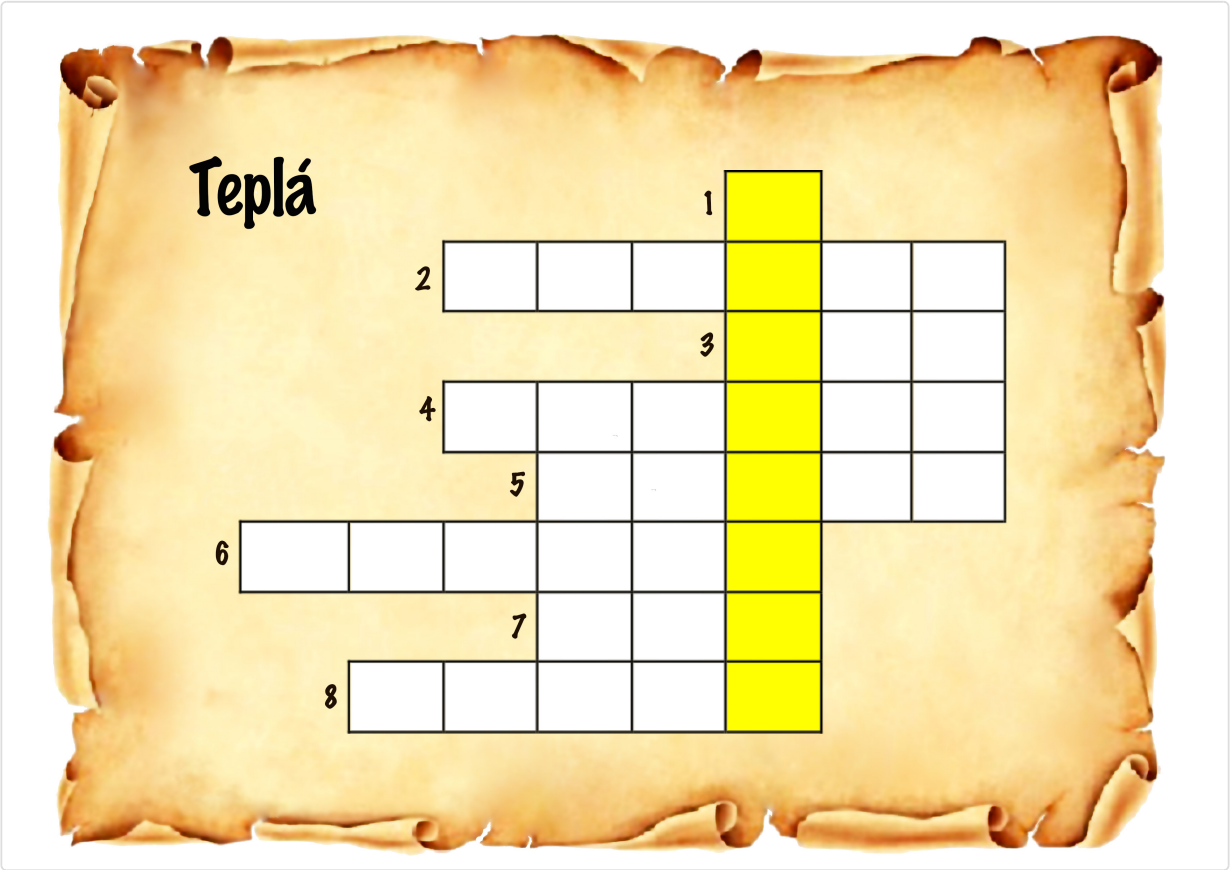
Doufáme, že se vám to dneska líbilo, a děkujeme, že jste si s námi zahráli. Také děkujeme Destinační společnosti Postřelí za to, že nám výlet pomohla vymyslet a že ho nabídla všem výletníkům ke stažení zdarma.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.pohadkozem.cz, https://klastertepla.cz, https://www.npu.cz , https://www.karlovyvary.cz, https://www.tepla.cz a dalších.

Otázky k tajence

1. **Opište druhé písmenko v textu pod erbem s parožím.**
2. **Jakou barvu křídel má anděl napravo?**
3. **Kolik drápů napočítáte?**
4. **Jak se nazývají poletující předměty?**
5. **Opište slovo nad letopočtem**
6. **Co je nad parožím?**
7. **Kolik hvězdiček napočítáte?**
8. **Opište první číslici.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 01.11.2026 08:36